

Fig. 186. U 468, 469. Tibble, Vassunda sn. Efter foto av Brate.

469. Tibble, Vassunda sn.

Litteratur: E. Brate, Anteckningar 1923 (ATA).

Runstensfragmentet hittades år 1923 samtidigt med U 467, vid rivning av en slöjdbod SV om mangårdsbyggnaden vid Tibble. Det lades upp bredvid den på vedbacken resta runstenen U 468, fanns där ännu år 1936 men söktes förgäves år 1941. Ingen visste i gården, vart det hade tagit vägen.

»Stenart vars gryt är rödaktigt» (Brate). Höjd 0,15 m., bredd 0,15—0,25 m. Fragmentet kan icke ha hört till U 468, då det var av en helt annan stenart.

Inskrift (enligt Brate):

... tfa - ...

470. Knivsta kyrka.

Pl. 86.

Fragmentet ligger på kyrkogårdsmuren på östra sidan, 7 m. N om ingången. Om dess härkomst är ingenting med visshet känt.

Troligen är det denna runsten, som åsyftas i G. Hallströms uppsats i *Fornvännen* 1931, s. 259. Enligt uppgift av frih. Emanuel Cederström på Krusenbergska kyrkan skall en runsten ha blivit anträffad i en av Knivsta kyrkas murar, då kyrkan på 1890-talet restaurerades. Och i ristningen kunde tydligt ses röd färg. Hallström har närmast fått dessa uppgifter genom muntliga meddelanden av prof. O. v. Friesen och intendenten frih. R. Cederström. Då ingen annan runsten nu finnes vid Knivsta kyrka, måste det vara U 470 som avses.

Blågrå granit. Höjd 0,85 m., bredd 0,56 m. Ristningen är tämligen djupt huggen och tydlig.

Inskrift:

... ar : sa ... **p** - - - a : iftir : uibiurn : f ... out hans
 5 10 15 20 25

... þ[enns]a æftir Vibíorn, f[aður] ... and hans.

»... denna [sten] efter Vibjörn, [sin] fader. [Gud hjälpe] hans ande.»

Till läsningen: Av inskriftens början, på v. sidan, finns endast ett litet stycke kvar, med runorna **ar : sa**. Av 4 **a** återstår endast nedre delen; bistaven är svag, men säker. Övre delen av alla runorna i h. hörnet upptill är borta. Säkerligen ha de utgjort ordet **þinsa**. Närmast därförut har stått ordet **stain** (**stin**). Man kan därför beräkna, att 3—4 **sa** måste ha varit början av verbet **sati** 'satte', eller snarare pl. **satu**, eftersom det måste ha funnits flera namn, som ha fyllt runslingan på v. sidan. 1—2 **ar** torde vara slutet av namnet **kunar** Gunnar. — 10 **i** är icke stunget. Bst i 22 **f** äro skadade, men fullt säkra. Inom runslingan har ytterligare stått: **fapur : sin : kup : hialbi**. Man kan därav beräkna, att runstenen icke har varit särdeles stor. Runslingan utmed h. sidan representerar ungefär $\frac{2}{3}$ av ristningens hela höjd. De sista runorna, 23—29 **out hans**, ha icke fått plats inom runslingan utan stå innanför denna, nedanför h. korsarmen. Alla dessa runor äro fullt säkra. Intet sk framför 23 **o** eller efter 25 **t** och 29 **s**. 29 **s** har den korta form, med endast en stapel, som förekommer i den s. k. svensk-norska runraden. Tydiligen har ristaren tillgripit denna form på grund av det trånga utrymmet. Runan avslutas med ett litet tvärstreck. Upptill äro de båda runorna 28 **n** och 29 **s** förenade med en linje.

Om namnet *Vibíorn* se Sö 226.

23—25 **out** är en ganska enastående skrivform. Ristaren har tydligen varit oviss om beteckningen av vokalen. Jfr **aut** L 312 Bro kyrka, Ög 161, 163, **hut** L 208 Söderby, Danmarks sn, **aunt** Öl 16, **aout** Ög 139. Uppenbart är i varje fall, att sådana skrivningar icke kunna återgerent a-ljud, utan måste avse en u-omljudad vokal, ett o-ljud. Jfr A. Kock, *Umlaut und Brechung*, s. 159, 160; H. Andersen i *APhS* 16 (1943), s. 263; B. Hesselman, *Omljud och brytning i de nordiska språken* (1945), s. 15 f.

Stenen kan möjligen vara ristad av Torbjörn; se U 379.

Gredelby, Knivsta sn.

Enligt *Ransakningarna* 1667—84 skulle i Knivsta sn finnas, utom runstenarna vid Särsta (U 471), vid Ängby (U 478), vid Skottsela (U 472 och 473) och vid Vikeby (U 475), även en runsten vid Gredelby. Någon sådan finnes emellertid icke i Hadorphs anteckningsbok från resan 1682, som han företog med stöd av den gjorda fornminnesinventeringen, och icke heller från senare tid. Gredelby ligger strax Ö om den plats, där Ängby-stenen står, och icke långt N om Särsta-stenen. Det kan mycket väl vara någon av dessa stenar, som avses med uppgiften i *Ransakningarna*. På grund av uppgifter från olika håll kan samma runsten ha blivit upptagen två gånger.